

ועדת הצוללות: ביקורת חריפה על תהליך הרכש – נתניהו במוקד ההחלטה

ועדת החקירה הממלכתית לפרשת הצוללות מציירת תמונה עגומה של תהליכים רגישים שנעשו תוך עקיפת הגורמים המקצועיים והצגת נתונים חלקיים בפני הממשלה והקבינט, בלב ההחלטה עומד תפקודו של נתניהו, שהוביל את המהלכים

אברהם בלון 14:57 07/09/2025 **מעריב**

ועדת החקירה הממלכתית לפרשת הצוללות פרסמה החלטה מפורטת, ובה תיאור של ליקויים חמורים בתהליכי קבלת ההחלטות סביב עסקאות הצוללות וספינות המגן בשנים 2009–2016. ההחלטה כוללת גם הודעות אזהרה שנשלחו לחמישה אישים בכירים: ראש הממשלה **בנימין נתניהו**, ראש המוסד לשעבר **יוסי כהן**, שר הביטחון לשעבר **משה (בוגי) יעלון**, מפקד חיל הים לשעבר **רם רוטברג** וראש המל"ל לשעבר **אבנר שמחוני**.

הוועדה מבהירה כי מדובר בממצאים לכאוריים בלבד, המתבססים על החומר שבפניה, וכי הם עשויים להשתנות בהמשך ההליך. עם זאת, היא מציירת תמונה עגומה של תהליכים רגישים שנעשו תוך עקיפת הגורמים המקצועיים והצגת נתונים חלקיים בפני הממשלה והקבינט.

נתניהו – דחף לרכש צוללות שיטית ושביעית בניגוד לעמדת צה"ל

בלב ההחלטה עומד תפקודו של נתניהו, שהוביל את המהלכים לרכישת צוללת שיטית, ואף ניסה לקדם רכישת צוללת שביעית. זאת, על אף התנגדות חריפה של צמרת מערכת הביטחון, ובהם הרמטכ"ל גבי אשכנזי.

אשכנזי אמר: "כמו שאני רואה את המקורות עכשיו... אנחנו בהתמדה מחלישים ומקטינים את צה"ל... באופן קבוע במלואים, בסד"כ. זאת עובדה. אנחנו בנקודה הכי נמוכה מאז יום כיפור בגודל צה"ל, מספר הכי נמוך במטוסים, עם מספר הכי קטן באוגדות... עם מספר הכי קטן בספינות השטח בחיל הים."

לדבריו של אשכנזי, הרמטכ"ל באותה העת, גם אם יירכשו שש צוללות, "אני ממש לא חושב שמבחינת Value for money זה הדבר הכי טוב שאנחנו יכולים לעשות עם תוספת הכסף הזה."

הוועדה מצאה כי נתניהו הציג לגרמנים הצעות רכש קונקרטיות מבלי לערב את משרד הביטחון, וכי ניהל מגעים ישירים שהחלישו את יכולת המיקוח של ישראל. "הצגת עלות חסר של העסקה (1.8 מיליארד יורו) שללה מהקבינט את האפשרות לשקול את מחירה האמיתי ואת השלכותיה על צרכים ביטחוניים אחרים", נכתב בהחלטה.

"ראש הממשלה, בנימין נתניהו, פעל בתחומי האחריות של מערכת הביטחון באמצעות המל"ל אותו הפך לזרוע ביצועית שלו בתחומים אלה. כך, יצר ערוץ מקביל בענייני החוץ והביטחון שבו קודמו מהלכים סותרים לאלה שהובילה מערכת הביטחון. למהלכים של ראש הממשלה והמל"ל לא קדם תהליך קבלת החלטות סדור והם נעשו במנותק מצורכי הביטחון ומסדרי העדיפויות שקבעה הממשלה. ראש הממשלה והמל"ל נמנעו מלתעד שיחות

ופגישות שערכו. לשרים ולראשי מערכת הביטחון נמסרו דיווחים סלקטיביים שהובילו לכך שהם פעלו על בסיס תמונה חלקית ובלתי מדויקת", כתבה הוועדה.

על פי המסמך, "למעשה, ראש הממשלה מידר את הממשלה ואת הקבינט וניטרל את יכולתם להשפיע על סוגיות הנוגעות לליבת הביטחון הלאומי ועל בניין הכוח הצבאי של מדינת ישראל. על יסוד התיאור המפורט לעיל, בהודעת האזהרה שנמסרה לו צוין כי מר נתניהו סיכן את ביטחון המדינה ופגע ביחסי החוץ ובאינטרסים כלכליים של מדינת ישראל."

יוסי כהן – יצר מצג מטעה

ראש המוסד לשעבר, יוסי כהן, זומן לעדות על רקע מעורבותו בהעברת מסרים לגרמנים. הוועדה ציינה כי כהן יצר את הרושם כי בפגישת המנהיגים עם הקנצלרית מרקל מדובר בהתחייבות גרמנית ארוכת טווח בלבד, בשעה שבפועל הועברה לגרמנים הצעת רכש קונקרטי. בכך, לטענת הוועדה, הוא תרם ליצירת תמונה מעוותת בפני גורמי הביטחון בישראל.

"המל"ל חרג מתפקידו וקידם עסקאות רכש ועסק בסוגיות ביטחוניות רגישות בלא סמכות. בה בעת, המל"ל כשל במילוי תפקידיו על פי דין "לרכז את עבודת המטה של הממשלה... בענייני החוץ והביטחון". ראש המל"ל, יוסי כהן, עסק בעצמו, באופן בלתי זהיר ובלא הניסיון והמומחיות הנדרשים, בסוגיות מקצועיות מורכבות שהיו בטיפולם של משרד הביטחון ומשרד החוץ. הוא הסתיר את פעילותו ממערכת הביטחון, יצר מצגי שווא ומסר דיווחים מטעים, שהושמט מהם מידע חיוני", כתבה הוועדה.

עוד נכתב כי "ראש המל"ל קידם עסקאות רכש בניגוד להחלטות הממשלה ולתהליכי בניין הכוח הסדורים וללא עבודת מטה לבחינת הצורך ברכש ומשמעויותיו. על יסוד התיאור המפורט לעיל, בהודעת האזהרה שנמסרה לו צוין כי מר כהן סיכן את ביטחון המדינה ופגע ביחסי החוץ ובאינטרסים כלכליים של מדינת ישראל."

רם רוטברג – הציג נתונים שגויים

מפקד חיל הים לשעבר, האלוף רם רוטברג, נכלל ברשימת המוזהרים לאחר שהוועדה מצאה כי ב-2009–2010 סיפק חוות דעת פנימיות שכללו "עובדות בלתי מדויקות ומידע מטעה", במטרה להבליט את תרומת צוללת שישית ולגמד את עלויות אחזקתה.